

علی تقی‌زاده
استاد حقوق دانشگاه:

مردمی توانند شکایت کنند

منصوره محمدی، خبرنگار گروه سیاست: علی تقی‌زاده، استاد حقوق دانشگاه در گفت‌وگو با هم‌میهن با تأکید بر اینکه ارسال پیامک حجاب خلاف تبیین بدیهی‌ترین حقوق شهروندی است توضیح داد که امکان ثبت شکایت برای شهروندان وجود دارد و باید روشن شود که چه نهادی اطلاعات شهروندان را دریافت و چه کسی آنها را ارسال می‌کند.

«دولت در برابر اجرای لایحه حجاب و عفاف ایستاد و اخیراً هم باردیگر رئیس‌جمهوری به طور ضمنی تأکید کرده که آنچه که وحدت ملی را به هم می‌زند، اجرایی می‌کند. حالا مطرح است دولت می‌خواهد لایحه دیگری ارائه دهد. این تلاش دولت را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

لایحه مشهور به «عفاف و حجاب» غیرقابل اجرا بود و دولت با همین منطق در مقابل آن ایستاد و بعد از توقف آن کسانی که به دنبال اجرای آن بودند با فشارهای مختلف به دنبال مطرح کردن آن بودند. به‌طور طبیعی در چنین وضعیتی موضوع جایگزین، مطرح می‌شود مبنی بر اینکه اگر آن قانون قابل اجرا نیست قانون دیگری تفویض شود و قابلیت اجرا داشته باشد. از آنجایی که هنوز هیچ چیزی معلوم نیست با جزئیات نمی‌توان سخن گفت و در کلیات اگر بخواهیم چیزی را پیش‌بینی کنیم، باید به گونه‌ای باشد که با حقوق شهروندی در تعارض نباشد، مردم را به زحمت نیندازد و بدون اینکه تنش‌ها را جامعه ایجاد کند، قابلیت اجرایی داشته باشد. باید منتظر ماند و دید دولت چه چیزی را بیرون می‌دهد و بعد درباره آن اظهار نظر کرد.

«اگر دولت بخواهد مانع تغییر لایحه‌ای که به مجلس ارائه می‌دهد از سوی نمایندگان بشود و نگذارد لایحه دیگری مانند آنچه تصویب شد، شود، چه رویکردی را باید در پیش بگیرد؟

لواحی که از دولت به مجلس می‌رود، مجلس می‌تواند آن را زیر و رو کند و مصوبه خود را در نهایت بیرون دهد. این خطر به طور جدی وجود دارد اما برای رفع آن راهکارهایی را می‌توان پیش‌بینی کرد، از جمله اینکه دولت قبل از ارسال لایحه به مجلس راینی‌های خصوصی با نمایندگان مجلس و کسانی که در مجلس هستند را انجام داده باشد، راهکار دوم این است که اگر دولت در آثانی بررسی لایحه در مجلس متوجه تغییرات گسترده شد، لایحه را پس بگیرد و صورت‌مسئله را پاک کند؛ در این صورت خطر به طور طبیعی از بین می‌رود. «در روزهای گذشته ارسال پیامک حجاب برای زنان در تهران و شیراز و در ایام عید در اصفهان خبرساز شد؛ این سوال بین همه مطرح است که اطلاعات شهروندی می‌تواند دست چه کسانی باشد؟ شناسایی افراد و دریافت اطلاعات و ارسال پیامک بطور انجام شد؟

این مسئله خلاف تبیین بدیهی‌ترین حقوق شهروندی است؛ اولاً این اطلاعات را چه کسی به دست آورده، ثانیاً در اختیار چه نهاد و ارگانی گذاشته است؟ هیچ‌کس هم مسئولیت این موضوع را برعهده نگرفته است و تا اینجا داستان «کی بود، کی بود من نبودم» را در پیش گرفته‌اند. مثل آب خوردن دستگاه‌های امنیتی می‌توانند ببینند این اطلاعات را چگونه به دست می‌آورند و کدام نهاد و ارگان در حال ارسال پیامک است. این اقدام برخلاف قوانین کشوری و حقوق طبیعی و ابتدایی شهروندی افراد است. اینکه چگونه به شماره‌ها دسترسی دارند و چگونه اجازه دسترسی پیدا کرده‌اند موضوعات فنی است که باید به آن‌ها رسیدگی شود و مخابرات را باید در این موضوع مسئول دانست چراکه اطلاعات مردم نزد آن‌ها امانت است و اگر اطلاعات را به جایی واگذار کردند این امر خیانت در امانت است. اما اگر ارگان‌هایی نفوذ کردند و اطلاعات را به دست آوردند این هم جرم دیگری است که مرتکب شده‌اند. بنابراین این مسئله را نباید رها کرد چراکه اگر چنین چیزی در کشور باب شود معلوم نیست مردم در جامعه آسایش و آرامش در رفت و آمد خواهند داشت یا نه و همه این‌ها می‌تواند زیر سوال برود.

«مردم در برابر این مسئله چه اقدامی می‌توانند انجام دهند؟ آیا جای شکایت وجود دارد؟

مردم چکار می‌توانند بکنند؟ تنهایی توانند شکایت کنند. صد درصد جای شکایت وجود دارد اما در صورتی که یک دادگاه بیطرفی وجود داشته باشد که به آن رسیدگی کند و این محل تأمل است. چرا که کسانی که این کار را انجام می‌دهند قطعاً خودسرانه این کار را نکرده‌اند و قبلاً با جاهایی هماهنگ کرده‌اند. اما اگر قوه قضائیه مستقل و بی‌طرفی وجود داشته باشد در راستای صیانت از حقوق شهروندی قطعاً باید ورود کند. اینکه کسی بی‌حجاب می‌گردد و می‌خواهند تذکری بدهند به رایش باشد اما اینکه اطلاعات مردم به همین راحتی در دست افرادی قرار گیرد گناه بالاتر و مهم‌تری از بی‌حجابی است که امکان رسیدگی دارد.

عکس: president.ir

تکرار مواضع و کارشکنی‌های ادامه‌دار

ارزیابی سخنان رئیس‌جمهوری درباره حجاب و برخوردهایی که با شروع سال ۱۴۰۴ شکل جدیدی به خود گرفت

اعتراضات از سوی جریان‌های رادیکال آغاز شد؛ از تجمعات خیابانی گرفته تا بیانیه‌ها و... در این بین بخشی از چهره‌های همسو با این نگاه در مجلس نیز با وجود غیرقانونی بودن تجمعات و عدم اجازه به جریان موافق این تصمیم برای تجمع، از آنها حمایت کردند؛ تا جایی که کم‌کم ادامه برگزاری این تجمعات اعتراض تشکل‌های سیاسی و اجتماعی را که پیگیر مجوز قانونی برای تجمعات خود بودند برانگیخت. همین زمان‌ها بود که جعفر قائم‌پناه، معاون اجرایی رئیس‌جمهور به اشتراک گذاشتن بند ۹ سیاست کلی نظام در حساب کاربری خود در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «رئیس‌جمهور پزشک‌های امروز تأکید کردند قانون عفاف و حجاب را نمی‌توانم اجرا کنم چون برای مردم مشکل ایجاد می‌کند و من در مقابل مردم نخواهم ایستاد (۱۵ اسفند ۱۴۰۳)». در نهایت این جمعیت که از لحاظ تعداد در بهترین زمانش به ۵۰۰ نفر از سراسر کشور رسید؛ در ۹ فروردین ماه ۱۴۰۴ جمع شد. تصور بر این بود که دیگر

و در نهایت پزشک‌های در دومین گفت‌وگوی زنده تلویزیونی خود گفت: «در این رابطه خیلی بحث داریم، می‌خواستند اوایلی که ما آمدم اجرا کنند. از نظر اجرایی خیلی ابهام دارد.» پس از آن هم اعلام شد که شورای عالی امنیت ملی اجرای این قانون را تعلیق کرده است. چنانچه علیرضا سلیمی، عضو هیئت‌رئیس مجلس عصر ۲۴ آذر توقف قانون حجاب و عفاف را تأیید کرد و گفت: «دبیرخانه شورای عالی امنیت ملی در نامه امروز خود به مجلس خواستار توقف روند ابلاغ این قانون شده است تا لایحه اصلاحی از سوی دولت به مجلس ارسال شود.» البته او در گفت‌وگو با ایرنا، تأکید کرد: «مجلس همچنان از مصوبه خود دفاع می‌کند.» همان شب هم علی‌ربیعی، دستیار رئیس‌جمهوری در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «سپاس از رئیس‌جمهور که اجرای این قانون را با توجه به تبعات اجتماعی آن در دستور کار شورای امنیت ملی قرار داد.»

در پی تصمیم به تعلیق اجرای قانون حجاب و عفاف،

سمیه متقی

دبیر گروه سیاست

مسعود پزشک‌های به تازگی بر مسند ریاست‌جمهوری تکیه زده بود که خبر آمد؛ قانون «حمایت از خانواده از طریق ترویج فرهنگ عفاف و حجاب» توسط شورای نگهبان تأیید شد و بحث بر سر اجرای آن توسط دولت، آن هم با آن همه انتقاد و هشدار نسبت به این قانون از سوی نخبگان سیاسی و اجتماعی و مردم به میان آمد. زمان گذشت و به روزهای پایانی موعد مقرر ابلاغ این قانون نزدیک می‌شدیم که محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس در پی سوال خبرنگار هم‌میهن به تاریخ ۷ آذر ۱۴۰۳ اعلام کرد: «مصوبه حجاب و عفاف را ۲۳ آذرماه ابلاغ خواهیم کرد، چون قانون است.» در پی این اظهار نظر واکنش‌های مختلفی صورت گرفت

سید امیر خرم تحلیل‌گر سیاسی اصلاح‌طلب:

هدف از پیامک‌های حجاب ایستادن مقابل رئیس‌جمهور است

آقای پزشک‌های نمی‌تواند مقابل این جریان قرار بگیرد، می‌توانیم بگوییم که خواهان منازعه و درگیری نیست و تمام تلاش‌اش این است که پروژه خودش را در آرامش جلو ببرد، آقای پزشک‌های تجربه آقای خاتمی و روحانی را دارد و می‌داند که اگر بخواهد وارد دعوا شود، چیزی از او باقی نخواهد ماند و این نته‌تها به ضرر خود ایشان خواهد بود، بلکه به ضرر منافع ملی است. من اعتقاد دارم که برای آقای پزشک‌های، منافع و امنیت ملی اولویت اول است. ایشان تلاش می‌کند پروژه خودش را با آرامش جلو ببرد و در جاهایی هم موفق بوده است که از جمله آن می‌توان به گفت‌وگو با آمریکا و یا جلوگیری از اجرای قانون حجاب اشاره کرد. او زمین را می‌دهد و زمان را می‌خرد. می‌خواهد در طول زمان این کار را انجام دهد، باید تلاش کنیم که آقای پزشک‌های موفق شود، من تحلیل‌م این است که آقای پزشک‌های با توجه به خصوصیات که دارد، آخرین شانس اصلاح سیاست‌ها خواهد بود. مجموعه نظام باید از این فرصت استفاده کند، اگر فرصت از دست برود، من بعید می‌دانم دیگر بتوان امیدوی به اصلاح داشت.

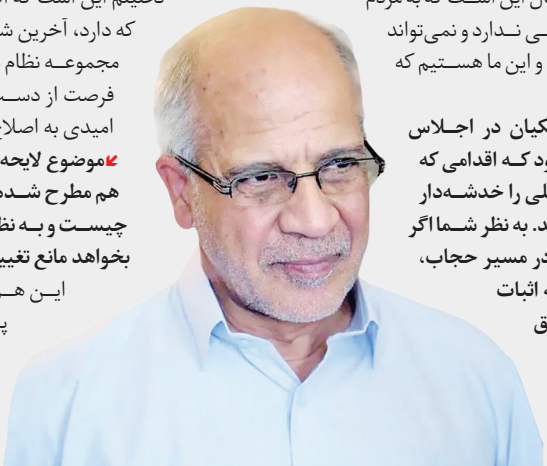
«موضوع لایحه جدید در دولت برای حجاب و عفاف هم مطرح شده است؛ نگاه شما به این تلاش دولت چیست و به نظر تان چه جایگاهی دارد؟ اگر دولت بخواهد مانع تغییر لایحه در مجلس شود، چه باید کند؟ این هم در همان چارچوب و پروژه آقای پزشک‌های تعریف می‌شود که ایشان قصد دارد بدون منازعه مسیر را جلو ببرد. اینکه قانونی را متوقف کنی، زمان دار است و شما نمی‌توانی تا

به عبارتی یک جریان فکری است که تلاش می‌کند که تفکر شبه اقتدارگرایی خود را در جامعه پیاده کنند. بُب خواسته این جریان این است که ما در جامعه انتخابات داشته باشیم، اما در هیچ‌کدام مردم انتخاب‌کننده اصلی نباشند.

«این جریان و نهادها قصد دارند در برابر شخص دوم مملکت و نظر شورای عالی امنیت قرار بگیرند؟ به عبارتی نسبت به تصمیماتی که در سطح عالی مقامات کشور گرفته می‌شود دهن‌کجی کنند؟

هدف آنها ایستادن مقابل رئیس‌جمهور است. رئیس شورای عالی امنیت ملی، رئیس‌جمهور است و مخالفت با نظر شورا، عملاً مخالفت با نظر رئیس‌جمهور است. رئیس‌جمهور چه فردی است؟ فردی است که مردم برخلاف خواست اقلیت پرسروصدا انتخابش کردند، بنابراین آن جریان دنبال این است که به مردم بگوید انتخاب شما هیچ ارزشی ندارد و نمی‌تواند تغییری در جامعه ایجاد کند و این ما هستیم که تصمیم نهایی را می‌گیریم.

«اخیراً مسعود پزشک‌های در اجلاس خبرنگان تأکید کرده بود که اقدامی که احساس کند وحدت ملی را خدشه‌دار خواهد کرد انجام نمی‌دهد. به نظر شما اگر دولت بخواهد مقتدرانه در مسیر حجاب، هم جایگاه خود را به اثبات برساند و هم در پی تحقق وعده‌ها و گفته‌های خود باشد؛ چه باید کند؟ اگر نخواهیم بگوییم که

نگاه
سیاستمدار